

Forum Musicum 2015

Musica recitata 15–22.08.2015

Andrzej Kosendiak – dyrektor generalny
Tomasz Dobrzański – dyrektor artystyczny

Muzyka powstała z mowy. Zacerpnięta z niej sposoby operowania czasem, dynamiką, artykulacją, barwą dźwięku. Stała się nowym i niezależnym językiem, podporządkowanym jednak tym samym prawom, co przekaz słowny. Prawa te sformułował Nicolo Vicentino w *L'antica musica ridotta alla moderna prattica* (1555), zawierając je w pojęciu *musica recitata*. Festiwal Forum Musicum 2015 w odsłonach reprezentujących różne epoki opowie, jak muzyka uczy się od mowy sztuki przekazywania treści i wyrażania uczuć.

Tomasz Dobrzański – dyrektor artystyczny

PROGRAM

15.08.2015, sobota, godz. 20:00, Muzeum Narodowe

NEIDHART – HISTORIE Z „DOLINY ŁEZ”

Ensemble Leones:

Els Janssens-Vanmunster – śpiew

Baptiste Romain – fidel, dudy

Marc Lewon – śpiew, lutnia, fidel, kierownictwo artystyczne

Program:

der han – utwór instrumentalny

Neidhart (ok. 1190–ok. 1240) *Mir ist vmmaten leyde*

Neidhart *Ich claghe de blomen und de wnnenlichen zit*

clausula – utwór instrumentalny

Neidhart *Sinc eyn gulden hoen*

der munich – utwór instrumentalny

Neidhart *Willekome eyn somerweter suze*

Der tugendhafte Schreiber (I poł. XIII w.) *Guoten wip wol iuch der eren*

muteta viellatoris – utwór instrumentalny

Neidhart *Svmmer vnde winder*

der hedamerschol – utwór instrumentalny

Walther von der Vogelweide (ok. 1170 – ok. 1230) *Vil wol ghelovter got*

Wydarzenie odbywa się dzięki wsparciu Muzeum Narodowego we Wrocławiu, które objęło patronat nad koncertem inauguracyjnym festiwalu

Człowiek znany dziś jako Neidhart von Reuenthal był w średniowieczu jednym z najbardziej znanych i cenionych poetów-kompozytorów. Niedawne badania naukowe dowodzą jednak, że jego przydomek „von Reuenthal” pochodzi z XIX wieku i że przez współczesnych był on nazywany po prostu Neidhartem. Podczas gdy jego koledzy tworzący na przełomie XII i XIII wieku trwali w idealistycznym królestwie miłości dwornej, nieco młodszy od nich Neidhart (ok. 1180–1240) porzucił te ideały i umieścił świat swych pieśni nie w dworskim, a w wiejskim otoczeniu. Jego szlachetnie urodzona publiczność musiała być ubawiona, słuchając o wieśniakach próbujących naśladować szlachtę w sztuce miłości dwornej, oczywiście z opłakanym skutkiem.

Materiał źródłowy pieśni Neidharta jest ogromny i dobrze udokumentowany w porównaniu z zachowanymi pieśniami innych minnesingerów. Zachowało się pięćdziesiąt pięć melodii pieśni. Tak zwany *Frankfurt-Neidhart-Manuscript*, choć zachowany fragmentarycznie, jest najwcześniejszym

źródłem pieśni Neidharta, możliwie najbardziej przybliżającym nam jego muzyczny świat. Oprócz tego sześć znajdujących się w tym rękopisie utworów jest jednocześnie najwcześniejszymi zachowanymi melodiami niemieckiego minnesangu. Zaskakujący jest fakt, że źródło to nie zostało do tej pory należycie docenione.

Podczas koncertu Ensemble Leones zaprezentuje pieśni z tekstami *in extenso* pochodzącymi z tego wczesnego źródła, uzupełniając je o inne zachowane melodie Neidharta opracowane w stylu jego czasów na instrumenty, z których fidel i lutnia są wymieniane jako najbardziej popularne w akompaniowaniu pieśniom jednogłosowym. Śpiewacy i instrumenty współpracują ze sobą, tworząc program, który łączy najwyższy stopień historycznej adekwatności z urokiem zmiennych barw instrumentalnych.

Marc Lewon

16.08.2015, niedziela, godz. 20:00, Aula Ossolineum

SALON ROMANTYCZNEJ PIEŚNI

Il timbro:

Aldona Bartnik – sopran

Magdalena Pilch – flet romantyczny

Tomasz Dobrzański – klarnety historyczne

Bartosz Kokosza – wiolonczela

Marek Pilch – fortepian stołowy

Program:

Kaspar Kummer (1795–1870) *Concertino C-dur* na flet, klarnet i fortepian op. 101

César Franck (1822–1890) *Le Sylphe*

Giacomo Meyerbeer (1791–1864) *Hirtenlied*

Anton Bernhard Fürstenau (1792–1852) *Die Flöte*

Ludwig van Beethoven (1770–1827) *Trio B-dur* na klarnet, wiolonczelę i fortepian op. 11

I Allegro con brio

II Adagio

III Tema con Variazioni. Allegretto

Mariano Obiols (1809–1888) *Laj* – romanza

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847) *Trio d-moll* na flet, wiolonczelę i fortepian op. 49

I Molto allegro ed agitato

II Andante con moto tranquillo

III Scherzo. Leggiero e vivace

IV Finale. Allegro assai appassionato

Gaetano Donizetti (1797–1848) *Canzonetta per soprano, clarinetto e pianoforte*

Charakter muzyki salonowej, nacechowanej sentymentalizmem, skłonnością do stylu *brillant*, kojarzony jest dziś z pewnym spłyceniem wyrazowym. Muzyka salonowa wiązała się jednak w czasach swej świetności z prawdziwą głębią i autentycznością przeżycia artystycznego, niemożliwą do osiągnięcia w zatłoczonej sali koncertowej. Niewątpliwie najtrafniej możemy to przeczuwać, słuchając repertuaru pieśniowego z towarzyszeniem fortepianu. Jednak pieśni z udziałem instrumentów dętych, fletu i klarnetu to bardzo rzadko grywany dziś repertuar z kręgu muzyki salonowej. W programie znajdują się wyjątki ze znanych cykli Spohra i Lachnera, ale także pojedynczo wydane utwory Fürstenaua, Meyerbeera i Donizettiego. Muzyka instrumentalna tego wieczoru to tria na flet, wiolonczelę i fortepian, oraz na klarnet, wiolonczelę i fortepian, skomponowane przez Mendelssohna i Beethovena.

20.08.2015, czwartek, godz. 20:00, Klubokawiarnia Mleczarnia

OPEN FOLK

Open folk:

Paweł Iwaszkiewicz – flety, dudy, bombardy
Mirosław Feldgebel – harfa celtycka
Olena Yeremenko – fidel
Marcin Lemiszewski – instrumenty perkusyjne

Zespół jest jednym z prekursorów stylu folk na polskiej scenie muzycznej. Repertuar grupy ewoluował przez wiele lat od swobodnych opracowań tradycyjnej muzyki celtyckiej (szkockiej, irlandzkiej i bretońskiej) w kierunku poszukiwania pozostałości kolejnych fal folku pojawiających się w historii muzyki europejskiej. Sięgający po zapisy muzyki tradycyjnej z odległych niekiedy epok, Open Folk postrzegany bywa jako zespół muzyki dawnej, choć sami muzycy nie czują się bynajmniej niewolniczo skrępowani regułami historycznie wiernej interpretacji. Zafascynowani muzyką celtycką równolegle szukają inspiracji w folklorze innych kręgów kulturowych – od Słowiańszczyzny po Orient, w muzyce dawnej czy rockowej. Osią myślenia członków Open Folk jest mit arkadyjski i jego emanacje muzyczne. Stąd szczególne zainteresowanie stykiem muzyki poważnej i tradycyjnej oraz ich wzajemnym przenikaniem się. Znajduje to wyraz w opracowywaniu takiego repertuaru, jak np. tańce korowodowe z XVI-wiecznych *Danceries*, muzyka towarzysząca XVIII-wiecznym *fêtes champêtres* czy muzyka polskich karczm według opisu Georga Philippa Telemanna. Zespół debiutował w Warszawie w 1987 roku. Z grupą współpracują wybitni muzycy z kraju i zagranicy. Open Folk koncertował we Francji, Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Rosji, Szwecji i na Białorusi. Dorobek płytowy zespołu to sześć tytułów, z których obecnie dwa są dostępne na nośnikach CD.

21.08.2015, piątek, godz. 20:00, NFM, Sala Czerwona
HAYDN, BEETHOVEN, MENDELSSOHN

Jarosław Thiel – dyrygent
Olga Pasiiecznik – sopran
Zbigniew Pilch – skrzypce solo / koncertmistrz
Wrocławska Orkiestra Barokowa

Program:

Joseph Haydn (1732–1809) *Symfonia c-moll* nr 52, Hob. I:52

I Allegro assai con brio

II Andante

III Menuetto: Allegretto

IV Finale: Presto

Scena di Berenice Hob. XXIVa:10

I Berenice, che fai? (recytatyw)

II Non partir bel idol mio (aria)

III Me infelice? (recytatyw)

IV Perche, se tanti siete (aria)

Ludwig van Beethoven (1770–1827) *Ah! Perfido... Per pietà, non dirmi addio...* – aria i scena op. 65

Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847) *Infelice* – aria koncertowa op. 94

Joseph Haydn *Symfonia Es-dur* nr 99, Hob. I:99

I Adagio – Vivace assai

II Adagio

III Menuet: Allegretto

IV Finale: Vivace

Infelice – „nieszczęśliwa”. Rozpacz porzuconej przez kochankę kobiety – łagodzona chwilami wspomnień słodkiej przeszłości – to kanwa librett wszystkich arii prezentowanych w dzisiejszym programie. Jest to ulubiony przez publiczność temat podany w ujęciu ulubionego przez kompozytorów poety – Pietra Metastasia – i Haydn, i Beethoven, i Mendelssohn sięgnęli bowiem po

teksty tego wytrawnego librecisty, pisząc swoje sceny dla wybitnych primadonn: Brigidy Giorgi Banti (Haydn), Josephy Dušek (Beethoven) i Marii Malibran (Mendelssohn). Punktów stycznych tych kompozycji jest zresztą więcej: Beethoven wzorował się na napisanej także dla Josephiny Dušek, słynnej arii *Bella mia fiamma* (KV 525) Mozarta, Mendelssohn z pewnością czerpał zaś wzory z Beethovenowskiego *Ah! Perfido* – i to zarówno nawiązując do tego dzieła w warstwie muzycznej, jak i sięgając po fragmenty tej samej poezji Metastasia. Wszyscy trzej kompozytorzy dla wyrażenia skrajnych emocji bohaterek stworzyli sceny, „mini-opery”, w których nieustannie przeplatają się dramatyczne recytatywy z pełnymi furii allegrami i z ariosami przynoszącymi chwile ukojenia. Bez trudu odnajdziemy tu nawiązania do genialnej *Ah, lo previdi!* (KV 272) Mozarta. Przed trzema laty Wrocławska Orkiestra Barokowa nagrała owe wspaniałe sceny Wolfganga Amadeusa wraz Olgą Pasiecznik – jedną z najwybitniejszych interpretatorek tego repertuaru. Dziś ponownie gościimy tę wspaniałą sopranistkę, aby zaprezentować Państwu trzy najsłynniejsze arie koncertowe klasycyzmu i wczesnego romantyzmu.

Jarosław Thiel

22.08.2014, sobota, godz. 20:00, Oratorium Marianum
GIOVANNI BATTISTA PERGOLESI – LA SERVA PADRONA

Anna Moniuszko – dyrygent
Małorzata Trojanowska – (sopran) Serpina
Roman Ciumakin – (tenor) Uberto
Bartosz Budny – (bas) Vespone
Zespół Muzyki Dawnej Diletto

Program:

Giovanni Battista Pergolesi (1710–1736) *La serva padrona* (*Służąca panią*)

Opera buffa początkowo pomyślana była jako intermezzo pomiędzy aktami oper poważnych. Weszła na scenę operową w postaci przetworzonej commedii dell'arte. Ten zwyczaj odgrywania zabawnych scenek pojawił się w pierwszej połowie XVIII wieku w Neapolu. Występowało w nich nie więcej niż dwóch śpiewaków, prezentowali się również aktorzy odgrywający mimiczne role nieme. Takim właśnie intermezem operowym była *La serva padrona* Giovanniego Battisty Pergolesiego. Dołączono ją do dużej, poważnej opery *Il prigionier superbo*. Wkrótce operę tę przyćmiło swą sławą jej skromne intermezzo, które w dodatku dało początek nowemu gatunkowi: operze buffa. Gatunek ów, początkowo skromny w rozmiarach i stosowanych środkach, stopniowo rozwijał się, przejmując od opery seria coraz więcej elementów. Tematem *La serva padrona* jest sprytna intryga służącej zmierzającej do poślubienia własnego pana, czemu nie jest on bynajmniej przeciwny.

Bilety:

N 20 zł, U 10 zł
20.08: 10 zł

Rezerwacja i sprzedaż biletów, informacja o koncertach:

Narodowe Forum Muzyki
pl. Wolności 1, 50-071 Wrocław
tel. 71 342 24 59, 71 792 10 00
rezerwacje@nfm.wroclaw.pl
Sprzedaż biletów online: www.bilety.nfm.wroclaw.pl

Organizator zastrzega sobie możliwość dokonania zmian w programie.

www.nfm.wroclaw.pl/forum-musicum
www.nfm.wroclaw.pl